

VBDObericht

NIEUWSBRIEF VAN DE VERENIGING VAN BELEGERS VOOR DUURZAME ONTWIKKELING

10e Jaargang / Nummer 3 / MEI-JUNI 2005

Randstad niet blij met negatief stemadvies

Uitzendorganisatie Randstad vindt het jammer dat de VBDO een voorlopig negatief stemadvies heeft gegeven voor het agendapunt jaarverslag op de komende aandeelhoudersvergadering. Dit standpunt heeft Randstad de VBDO duidelijk gemaakt tijdens een bedrijfsbezoek half maart. Randstad vindt dat 'ze al heel veel doen aan maatschappelijk verantwoord ondernemen'.

Het gesprek was ook vooral een wederzijds kennismakingsgesprek. Als mvo-activiteiten noemde Randstad onder meer het VSO-initiatief (Volunteer Service Overseas), toekomstige aansluiting bij Global Compact, Close the Gap, Code Tabaksblat en de opname in Dow Jones Sustainability Index. Ook heeft de

Randstad Holding een Business Conduct Code. De VBDO is natuurlijk gelukkig met al deze inspanningen, maar vindt wel dat de volgende stap ook gemaakt moet worden. Randstad zou verslag moeten gaan doen van haar mvo-inspanningen volgens de GRI-richtlijnen. Randstad meldde in het gesprek ook op

zoek te zijn naar 'oplossing' voor de vele vragenlijsten van rating-bureaus die op de deurmat ploffen. Een reden te meer om een verslag te gaan maken volgens de GRI-richtlijnen, meent de VBDO. Immers in een GRI-verslag worden de meeste vragen van al die vragenlijsten in één keer beantwoord.

Publicaties te bestellen bij de VBDO

Het *jaarverslag 2004* van de VBDO bevat een beschrijving van alle activiteiten die in 2004 uitgevoerd werden, de jaarrekening 2004 en het sociaal- en milieuverslag. Het jaarverslag is gratis voor alle leden. Wilt u een exemplaar ontvangen, neem dan contact op met de VBDO (info@vbdo.nl of 0345 532653). Het jaarverslag is ook gratis te downloaden op de website www.vbdo.nl, rubriek "Publicaties - Jaarverslagen".

In het kader van het project "Business & Biodiversity" heeft adviesbureau CREM in opdracht van de VBDO onderzoek gedaan naar de relatie tussen multinationals en biodiversiteit.

Doel van het project was om beter in-zicht te krijgen in de relaties tussen de activiteiten van Nederlandse multinationals (zoals Shell en Unilever) en het verlies van biodiversiteit (met name in Brazilië) en om de betreffende multinationals aan te spreken op hun verantwoordelijkheden in deze. Het project heeft de volgende vier rapporten opgeleverd:

- *Identification of concepts and strategies* (hoofdrapport)

- *Offsetting the impact on biodiversity* (bijlage over compensatiemogelijkheden van biodiversiteitsverlies)

- *Sugar cane from Brazil* (bijlage over suikerproductie)

- *Unilever and soy from Brazil* (bijlage over Unilever en sojaproductie)

Alle rapporten zijn engelstalig en gratis te downloaden op www.vbdo.nl, rubriek "Publicaties duurzaam ondernemen".

V Vereniging van
B Beleggers voor
D Duurzame
O Ontwikkeling

IN DIT NUMMER o.a.:

De voorjaarsvoorstel
Nieuws van de aandeelhoudersvergaderingen

Taverne wil
VBDO meer laten verdienen

Weinig relatie met
duurzaamheid bij beloning topmensen

10
Jaar VBDO

VBDO organiseert vijf debatten bij bedrijven aan huis

De VBDO organiseert dit kalenderjaar vijf debatten, telkens bij één beursgenoteerde onderneming aan huis. Doel van de debatten is dat de vragen en antwoorden over maatschappelijk verantwoord ondernemen beter worden. Het eerste debat wordt gehouden op 20 mei bij TNT in Hoofddorp.

Een tweede debat is reeds gepland op 1 juni bij ABN Amro. Het derde debat wordt gehouden op een nog nader te bepalen datum bij DSM. De overige twee 'kandidaten' zijn nog niet bekend. De debatten worden gefinancierd door het ministerie van economische zaken dat op deze manier wil bijdragen in het professionaliseren van de vraag naar duurzaamheidsinformatie. Als de vragen beter worden zal dat de ondernemingen vervolgens stimuleren tot het verstrekken van betere en meer relevante informatie. „Vraag en aanbod wat betreft duurzaamheidsinformatie kunnen beter op elkaar afgestemd worden. De debatten kunnen daar een bijdrage in leveren,” meent Piet Sprengers, directeur van de VBDO.

De gebruikers van duurzaamheidsinformatie, namelijk beleggers (VBDO-leden) en ngo's (uit het MVO Platform), bereiden de debatten voor door gezamenlijk een specifiek duurzaamheidsverslag met elkaar te bespreken en kritische vragen te for-

muleren. In het debat worden de betreffende onderneming met deze vragen geconfronteerd. De ondernemingen worden gevraagd op hun beurt kritische vragen voor te bereiden over de wijze waarop de gebruikers informatie bij de ondernemingen opvragen en deze gebruiken. De debatten staan onder deskundige begeleiding van Peter van der Geer (Debat & Dialoog), een ervaren gespreksleider die zorgt voor een onorthodoxe aanpak. Bij het organiseren en coördineren van de debatten maakt de VBDO gebruik van haar eigen netwerk (beursgenoteerde ondernemingen en duurzame beleggers) en van de kennis en ervaring van het MVO Platform (contacten met de ngo's), bedrijvennetwerk Samenleving & Bedrijf en adviesbureau SV & A.

Wilt u aanwezig zijn bij de VBDO-debatten? Neem dan contact op met de VBDO (info@vbdo.nl of 0345 532653). Het aantal deelnemers aan de bijeenkomsten is beperkt.

Ja, ik word lid van de VBDO. Ik ontvang de Duurzaam Geld Gids en zesmaal per jaar het VBDO Bericht. Het lidmaatschap bedraagt € 25,- per jaar.

Naam : _____ (m/v)

Straat/huisnr.: _____ Postcode/Woonplaats : _____

Ik machtig hierbij de VBDO om tot wederopzegging de verschuldigde contributie van minimaal € 25,- jaarlijks af te schrijven van mijn bank- of girorekening.

Machtiging contributie per jaar € _____ (minimaal € 25,- per jaar)

van bank-/gironummer

Datum: _____ Handtekening: _____

Stuur mij een acceptgiro voor het voldoen van de contributie.

Stuur de bon op naar: VBDO, ANTWOORDNUMMER 2032, 4100 VB CULEMBORG

Meer informatie vindt u op onze website www.vbdo.nl

Het VBDO BERICHT is een uitgave van de VBDO, de Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling en verschijnt 6 x per jaar.

Aan dit nummer werkten mee:
Piet Sprengers, Ad Moerman, George Kroon, Gerdien Dijkstra.

Bezoekadres: Markt 7, 4101 BW Culemborg,
Postbus 504, 4100 AM Culemborg, Telefoon:
0345 53 26 53 Fax: 0842 21 87 46, E-mail:
info@vbdo.nl Website: www.vbdo.nl

INHOUDSOPGAVE

VBDO organiseert vijf debatten bij bedrijven aan huis	1
VBDO blijktbaar effectief	2
Weinig relatie met duurzaamheid bij beloning topmensen	3
De Voorjaarsoogst Nieuws van de aandeelhoudersvergaderingen	4 t/m 8
Lid in beeld	9
Lezers menen VBDO kan nog heel wat leren van reclamemakers	10
Taverne wil VBDO meer laten verdienen	11
In memoriam: George Kroon	11
Randstad niet blij met negatief stemadvies	12
Publicaties te bestellen bij de VBDO	12

Wilt u ook lid worden van de VBDO?

Ga dan naar www.vbdo.nl of stuur de bon aan de achterzijde op. Het lidmaatschap kost € 25,- per jaar. U ontvangt de Duurzaam Geld Gids en zesmaal per jaar het VBDO Bericht.

VBDO blijktbaar effectief

Het was weer een enorme drukte op het VBDO-kantoor de afgelopen maanden. Traditioneel zijn de voorjaarsmaanden de periode van het jaar waarin het merendeel van de aandeelhoudersvergaderingen staat gepland. Het zijn dus de maanden dat het hele VBDO-team stevig aan de bak moet om op al die vergaderingen te gaan vertellen wat goed gaat. En nog steeds te vaak over 'wat beter kan'.

Na zo'n periode is er weer tijd voor wat meer ontspanning en het wegwerken van achterstallig werk. Maar het is ook de tijd om terug te blikken op 'het seizoen'. Wat was daarin anders dan voorgaande jaren en wat is ons in het bijzonder opgevallen? Ook dit jaar is weer veel gesproken over beloningen, maar de discussies waren minder kritisch. Dat komt omdat in voorgaande jaren het beloningsbeleid door de aandeelhoudersvergaderingen al vaak is vastgesteld. Dus was het mosterd na de maaltijd om dat beleid dit jaar weer ter discussie te stellen.

Toch frons niet alleen de VBDO haar wenkbrauwen bij de effecten van dat vastgestelde beloningsbeleid. Ondanks de ophef uit voorgaande jaren lijkt het er niet echt op dat de aandeelhouders veel grip hebben gekregen op die riante beloningen. De VBDO wil natuurlijk ook weten in hoeverre prestaties op het terrein van duurzaamheid een rol spelen bij de hoogte van die beloningen. Dat blijkt zelden het geval en als daar al sprake van is, dan gaat het maar over een zeer klein deel van de variabele beloning. Werk voor de boeg dus voor de VBDO.

Voor de VBDO is echter het meest in het oog springende aspect van het afgelopen 'seizoen' het feit dat de verslaglegging op het terrein van duurzaamheid zo is verbeterd. De VBDO pleit al jaren voor heldere verslagen en krijgt die nu ook. Niet in de laatste plaats is dat ook een gevolg van het negatieve stemadvies dat de VBDO heeft gegeven voor bedrijven die op dit terrein ver onder de maat presteren. Inmiddels zijn er maar liefst dertig van de vijfenvertig grotere beursgenoteerde ondernemingen die redelijk tot zeer goed rapporteren over hun duurzaamheidsprestaties. Vorig jaar waren dat er minder dan twintig. Blijkbaar is de aanpak van de VBDO zeer effectief.

Wat moeilijker is te verteren, is dat niet alleen de VBDO-leden daarvan profiteren, maar ook de zogenaamde free-riders. Zonder daar iets voor te hebben gedaan, krijgen ook beleggers die geen VBDO-lid zijn een beter inzicht in de duurzame prestaties van die ondernemingen. Ik heb het dan niet zo zeer over particuliere beleggers, maar vooral over de grote financiële instellingen die geen lid zijn van de VBDO, maar wel de vruchten plukken. Op de VBDO website kunt u zien wie in ieder geval wel lid zijn!

Piet Sprengers

VBDO-directeur Piet Sprengers

Taverne wil VBDO meer laten verdienen

De VBDO zou ook best wat kunnen verdienen met het verkopen van zijn kennis aan maatschappelijke organisatie of institutionele beleggers. Met de inkomsten zou de VBDO kunnen uitgroeien tot een wat stevigere organisatie. „Nu drijft de vereniging goeddeels op drie vaste krachten. Dat is voor elke organisatie niet echt veel,” stelt Bouwe Taverne, manager maatschappelijk verantwoord ondernemen bij de Rabobank. Op de jongste ledenvergadering is Taverne gekozen als VBDO-bestuurder.

Taverne is 'helaas al vijfenvijftig', woont in Utrecht met partner en twee kinderen en werkt inmiddels alweer acht jaar bij de Rabobank. Daar is het zijn taak om de hele organisatie te door-

desemen van het onderwerp duurzaamheid. Om het thema tot in de fijne haarvaten van de bedrijfsvoering van de bank te laten doordringen. „We zijn nu bezig om het onderwerp mvo 'accountable' te maken. Dat is nodig onder meer ten behoeve van het maatschappelijk jaarverslag. De volgende fase is om mvo volledig te integreren in de corebusiness en bij het management,” vertelt Taverne die daarbij steunt op zo'n 170 mvo-coördinatoren binnen de diverse geledingen van de bank. „Sommigen doen dat fulltime. Anderen parttime, maar ook die krijgen er steeds meer hun handen vol mee.”

Dat lukt volgens Taverne best aardig. In de financiële wereld staat de Rabobank wereldwijd op de tweede plaats wat betreft duurzaamheidsbeleid. En ook vergeleken met bedrijven buiten de financiële wereld komt de Rabobank in menig top-tien voor, zegt Taverne. Op de VBDO Transparantie Meetlat

komt de Rabo als niet-beursgenoteerde onderneming niet voor. De VBDO houdt immers alleen beursfondsen in de gaten. „Daar zouden we heel hoog in komen. Zeker in de topdrie en misschien wel op één. Wij doen het niet slecht, vraag dat maar eens aan Piet,” lacht hij. Met 'Piet' bedoelt Taverne VBDO-directeur Piet Sprengers. „De VBDO zou zijn 'scope' langzaam ook moeten gaan uitbreiden naar niet-beursgenoteerde bedrijven.”

Taverne bezocht in september vorig jaar voor het eerst een bijeenkomst van het VBDO Platform. „Ik vond het raar dat wij daar als Rabobank nooit kwamen want die bijeenkomsten zijn heel interessant. Blijkbaar heb ik daar iets uitgestraald waardoor ik benaderd ben voor een bestuursfunctie. Zo'n positie om op afstand mee te denken vind ik erg leuk. Gemma Crijns (voorzitter, red.) kende ik ook al wat langer en het is heel inspirerend om met haar in een bestuur te zitten.”

Hoe het precies verder moet met de VBDO weet Taverne nog niet. Maar één ding is hem wel duidelijk en dat is dat de VBDO de kennis die ze in huis heeft moet kunnen 'vermarkten'. Elke vereniging moet een goede balans hebben tussen inkomsten uit subsidies en 'wat je zelf verdient'. „Vanuit de ngo-hoek kwam bijvoorbeeld kritiek op Philips, dat in het kader van een beter ketenbeheer met 2800 leveran-

ciers 'in-control statements' is overeengekomen op het gebied van duurzaam ondernemen. De kritiek was dat de controle niet diep genoeg ging. De VBDO weet hoeveel er komt kijken bij het tot stand brengen van die 2800 verklaringen en dat het op dit moment volslagen gekkenwerk is om van een bedrijf als Philips nog heel veel meer te vragen. Die kennis zou verkocht kunnen worden,” oppert Taverne.

In een vorige baan werkte Taverne bij SME MilieuAdviseurs in Utrecht. In zeventien jaar tijd bouwde hij deze club ('in het begin was ik de enige betaalde kracht') uit tot een organisatie waar vijfendertig mensen werken. „Vanuit deze geschiedenis kan ik de situatie waarin de VBDO zit heel goed aanvoelen. Ook de VBDO is klein,” zegt Taverne. Maar dat de VBDO ook groot moet groeien is daarmee beslist niet gezegd, stelt Taverne, die opgeleid is als chemicus en ook sociale academie deed. „Ook de VBDO is een middel en niet een doel op zich. Voorlopig gaat het prima zo. Maar wellicht moeten we over enige tijd wel de vraag beantwoorden of de VBDO zijn zelfstandigheid moet bewaren of juist niet. Niets is voor eeuwig dus ook de VBDO niet, maar de komende tien jaar kunnen we als zelfstandige organisatie met onze nieuwe strategie vermoedelijk nog wel vooruit.”

In memoriam: George Kroon

Geheel onverwacht is onze vrijwillige medewerker George Kroon (geboren 11 januari 1943) op 9 mei 2005 overleden. Met George verliest de VBDO een zeer gewaardeerde medewerker die voor de vereniging menige aandeelhoudersvergadering bezocht. Het geluid van de VBDO zou tot lang niet zoveel bedrijven zijn doorgedrongen zonder de inzet van George.

Dit voorjaar bezocht George voor de VBDO de aandeelhoudersvergaderingen van Buhrmann, Imtech, Aalberts, Hagemeyer, Heijmans en Vopak. Zijn verslagen van deze vergaderingen zijn elders in dit VBDO Bericht te lezen.

George Kroon was in heel zijn voorkomen een 'ouderwets galante gentleman'; altijd enthousiast en vol complimenten voor het werk van de VBDO. In het najaar van 2002 bood hij zichzelf aan als vrijwilliger. Ook voor de VEB bezocht hij

aandeelhoudersvergaderingen. George ontpopte zich als een zeer betrokken medewerker; als een ware ambassadeur van de VBDO. Waar hij maar kon deelde hij VBDO Berichten en andere publicaties van de vereniging uit. George was na zijn pensionering, hij werkte als manager financiën bij Arcadis, een zeer actieve en veelzijdige man. Zijn activiteiten had hij ondergebracht in zijn eigen bedrijf Kroon Consulting. Naast zijn arbeid in de aandeelhouderwereld was hij onder meer bestuurslid bij een woning-

bouwenvereniging, begeleidde hij enkele kleinere bedrijven op het terrein van duurzaam ondernemen en was hij actief bij De Kleine Aarde.

De VBDO wenst de echtgenote en de zoon van George veel sterkte bij het verwerken van dit verlies.

Mede namens de medewerkers en het bestuur,
VBDO-directeur Piet Sprengers

VBDO kan nog heel wat leren van reclamemakers

Door Jan Bom

“Kan een vereniging met een naam als VBDO doorgroeien naar vijfduizend leden?” Dat wordt moeilijk. Alleen al vanwege de naam. Voor je het weet zeg of schrijf je VBDO. Het is een moeilijk te onthouden afkorting en je zult je er maar mee vergissen? Bovendien is het zeer twijfelachtig of iedereen wel weet wat de afkorting betekent. Zelfs in een zaaltje vol VBDO-leden denk ik dat er nog genoeg mensen zijn die aan het twijfelen slaan als de vraag ze rechtstreeks wordt gesteld.

Vraag is dus of de VBDO met deze naam de boer op kan om nieuw leden te werven. What's in a name? Heel veel. Ik heb jarenlange discussies meegemaakt bij de Nederlandse Stichting voor Leprabestrijding over de naamgeving. Uiteindelijk hebben die gesprekken geresulteerd in de kortere naam Leprastichting, zelfs nog met een visueel ondersteunend logo erbij. Voor wie de naam alleen nog niet snapte.

Wanneer de VBDO wil gaan groeien, zou ik de afkorting dus formeel laten bestaan, maar in de openbaarheid kiezen voor iets als (Vereniging) Duurzame Beleggers. Op de jongste VBDO-jaarvergadering bleek echter dat volgens de aanwezige leden Nederland de naam maar moet leren weten. Zoals ook de afkortingen NOVIB en VPRO algemeen bekend zijn. Op de vergadering heb ik het er toen maar bij laten zitten. Toch betwijfel ik of de VBDO inmiddels eenzelfde status heeft als deze, veel grotere en oudere organisaties. Ook al weet directeur Piet Sprengers regelmatig behendig met de media om te gaan, ik durf te wedden dat een steekproef naar de naamsbekendheid van de VBDO een teleurstellende uitslag te zien zal geven.

Naast een betere naam kiezen, zou de

VBDO zich ook beter moeten positioneren. Het grote publiek plakt aan een naam hooguit één enkel kenmerk vast. Reclamemakers weten dat, en zorgen er voor dat we bij Always in ieder geval spontaan uitroepen: 'Ja! Met vleugeltjes!' Het kan ook omgekeerd werken. Rond Shell heeft een tijdje de associatie Brent Spar gehangen. Foster Parents Plan (kwalificatie: je adopteert geen echt kind) is de klap zelfs nooit te boven gekomen en heeft uiteindelijk de naam ingekort tot Plan. Welke positieve kwalificatie zou de VBDO van zichzelf zou willen horen, wanneer je bijvoorbeeld straatinterviews gaat afnemen? De jaarvergadering kwam er niet uit maar ik zou het persoonlijk mooi vinden als mensen zouden denken: 'De VBDO? Dat is toch voor als je een duurzame spaarrekening hebt?' Dan doe je de professionele beleggers tekort, maar heb je het wel ineens over heel veel particulieren.

Komen we op het volgende vraagstuk: welke doelgroepen gaat het toekomstige wervingsteam van VBDO benaderen? Wat drijft de particuliere belegger eigenlijk? Laten we onszelf niet voor de gek houden. Beleggers, ook de duurzame, beleggen voor de winst. Gelukkig doen de groene fondsen het niet verkeerd, zo tonen verschillende studies keer op keer aan. De VBDO zou zijn voorkennis exclusief aan zijn leden kunnen aanbieden. Ik bedoel dit in positieve zin. De VBDO is op afstand de best geïnformeerde club in Nederland als het gaat om de wetenschap welk beursgenoteerd bedrijf het drukst doende is met duurzaamheid. Leden kunnen dus al lang tevoren weten dat bijvoorbeeld Akzo Nobel weer een belangrijke stap heeft gezet of gaat zetten op dit terrein. Als de leden vervolgens menen dat die stap de beurskoers ten goede komt, dan kunnen ze behaaglijk vroeg instappen.

Ook onder gepensioneerden en aankomend gepensioneerden zou de VBDO leden kunnen werven. De fondsen die hun gelden beheren zijn nog steeds niet en masse lid van de VBDO geworden en lijken zich nog steeds niet al te veel met duurzaamheid bezig te houden. Ik weet dat Piet Sprengers vindt dat de tijd van zoete broodjes bakken met de pensioenfondsen inmiddels wel lang genoeg geduurd heeft. Net als hij vind ik ook dat de fondsmanagers nog steeds te gemakkelijk weggelaten met de mededeling dat het hun taak is om de pensioenvoorziening voor toekomstige gepensioneerden veilig te stellen en niet om duurzaam te beleggen. Alsof dat een tegenstelling is! Alsof het niet in het belang is van de deelnemers dat een fondsmanager in een duurzaamheidsverslag checkt welke maatschappelijke of milieurisico's een onderneming onder controle heeft gekregen. Mochten de gepensioneerden via de VBDO druk op de fondsmanagers en besturen gaan uitoefenen dan kan de VBDO gaan vissen in een vijver met veel meer 'vissen' dan de vijfduizend die de VBDO zich nu als streefgetal ten doel stelt.

PS. Graag geef ik nog een laatste suggestie aan u door. Op het bureau van de VBDO werken twee marketingstudenten uit Eindhoven aan een werkstuk dat als uiteindelijke resultaat een model voor ledenwerving moet opleveren. Ze nemen uw concrete ideeën graag mee! Ze heten Karin Cox (karin.cox@vbdo.nl) en Ivo Joosten (ivo.joosten@vbdo.nl).

Jan Bom is hoofdredacteur van het tijdschrift voor duurzaam ondernemen P+. Op de VBDO-jaarvergadering leidde hij een discussie over de groeistrategie van de VBDO.

Weinig relatie met duurzaamheid bij beloning topmensen

Bij veel bedrijven is er geen enkele relatie tussen de hoogte van de bonussen voor de bestuurders en het presteren van de onderneming op het gebied van duurzaamheid. Dit blijkt uit gegevens die de VBDO dit voorjaar bij zestien grote beursgenoteerde ondernemingen heeft verzameld. De VBDO wil uiteraard dat in de nabije toekomst de duurzaamheidsprestaties van de ondernemingen zwaarder gaan meewegen in het berekenen van de bonussen.

ONDERNEMINGEN (steekproef AMX en AEX)	% MAX KORTE TERMIJN BONUS VAN VAST SALARIS (per jaar)	GERELATEERD AAN NIET-FINANCIËLE CRITERIA	AANDEEL DUURZAAMHEID IN NIET-FINANCIËLE CRITERIA
ABN Amro	125%	20%	onbekend
Aegon	125% (CEO 189%)	0%	niet
Akzo Nobel	120%	30%	onbekend
DSM	65%	was 50%, wordt 22-30%	1/3 voor duurzaamheid
Heineken	87%	was 0%, wordt 25%	onbekend
ING Groep	50%	30%	onbekend
KPN	100% (CEO 150%)	50%	niet
Océ	50%	0%	niet
Philips	108%	30%	onbekend
Randstad	75%	onbekend (mogelijk 10%)	niet
Reed Elsevier	86%	0%	niet
TNT (was TPG)	75%	30%	1/3 voor duurzaamheid
Unilever	100%	20%	onbekend
VNU	100%	was 0%, wordt 25%	niet
Vedior	100%	0%	niet
Wolters Kluwer	90%	0%	niet

De VBDO heeft zich de afgelopen tijd bewust niet geprofileerd in de 'exorbitante zelfverrijkingdiscussie'; de in het voorjaar steeds weer oplaaierende discussie over de hoogte van de beloning van topbestuurders. Het fenomeen krijgt ook zonder de VBDO voldoende aandacht en kritiek van pers, politiek en beleggers. Maar de VBDO heeft dus wel extra aandacht geschonken aan de weging van de duurzaamheidsprestaties bij het vaststellen van de hoogte van de beloningen. Dit aspect kreeg tot nog toe amper aandacht.

De 'oogst' stemt niet vrolijk ten kantore van de VBDO. Voor zover bekend laten alleen DSM en TNT, tot op zekere hoogte, de duurzaamheidsprestaties van de onderneming meewegen in het vaststellen van de bonussen. Veel bedrijven willen echter uit concurrentie overwegingen helemaal niets zeggen of duurzaamheidsprestaties in de beloning worden meegenomen.

De code-Tabaksblat en de aanbeveling bestuurdersbeloning van SCGOP werken niet sti-

mulerend op de beloning bij goede sociale en milieuprestaties. Alhoewel ze eigenlijk niets zeggen over het belonen van bestuurders op grond van niet-financiële prestaties hebben de discussies wel tot een aantal 'best practice' uitgangspunten geleid (de Tabaksblat norm). Onder andere dat de variabele beloning niet meer mag zijn dan vijftig procent van de totale beloning en dat daarvan niet meer dan dertig procent gerelateerd mag zijn aan niet-financiële criteria. Nog los van de vraag of de beloning van veel bestuurders wel maatschappelijk aanvaardbaar is, mag je een bestuurder blijkaar wel buitensporig belonen, maar niet omdat er goede sociale- of milieuprestaties zijn geleverd. Neem bijvoorbeeld DSM. In 2004 ontving de raad van bestuur een bonus van maximaal vijftig procent op het basissalaris.

De helft van die bonus was afhankelijk van financiële criteria en de andere helft van niet-financiële criteria zoals sociale- en milieuprestaties. Volgens de best practice die in de commissie Tabaksblat is besproken mag dat echter

niet. Die stelt namelijk dat niet meer dan dertig procent van de bonus gerelateerd mag zijn aan niet-financiële criteria. Voor 2005 heeft DSM haar beloningsbeleid op dit punt dus moeten aanpassen en worden de sociale en milieuprestaties een stuk lager gewaardeerd in de bonus. (Voor meer informatie over beloningen zie ook www.bestuursvoorzitter.nl).

Wilt u ook graag op deze plek uw mening kwijt over een onderwerp dat met duurzaam beleggen of maatschappelijk verantwoord ondernemen te maken heeft?

Stuur uw reactie naar de gerdien.dijkstra@vbdo.nl (of: VBDO, Postbus 504, 4100 AM Culemborg, t.a.v. mevr. G.A. Dijkstra).

De VBDO-redactie bepaalt welke artikelen voor plaatsing in aanmerking komen en heeft het recht reacties in te korten.

DE VOORJAARSOOGST

Nieuws van de aandeelhoudersvergaderingen

VBDO voor 't eerst op bezoek bij Aalberts

Het jaarverslag van Aalberts Industries is slechts een uitgegroeid financieel gericht verslag, de website staat nog in de kinderschoenen en over niet-financiële aspecten van de bedrijfsvoering rapporteert de nieuwkomer (sinds 2 maart 2005) bij de hoofdfondsen niet tot nauwelijks. De VBDO bezocht in de tweede helft van april desondanks voor het eerst de jaarvergadering waar op een gemoedelijke manier met de oprichter en bestuursvoorzitter Jan Aalberts van gedachten werd gewisseld. Aalberts is sterk gericht op de ontwikkeling van technische producten, bijvoorbeeld leidingsystemen voor vloeistoffen en gas. Het is ontstaan door de overname van ongeveer honderd bedrijven in Europa en Amerika, waar het bedrijf een toppositie inneemt in deze hoogwaardige nichemarkt. De structuur en cultuur brengen ook met zich mee dat nog lang niet over alle door de VBDO gewenste items wordt gerapporteerd. Een gedragscode vindt Aalberts ook niet nodig.

Over mvo-aspecten is in het jaarverslag slechts een paragraaf te vinden. Die gaat over het aantal personeelsleden. Op de website staat nog een ander over de klokkenluidersregeling. Toch roemt Aalberts zich op een adequaat risicobeheersings- en controlesysteem. Dat zou moeten betekenen dat over veel financiële en niet-financiële items vanuit de organisatie moet worden gerapporteerd aan het management. Vandaar de vraag van de VBDO waarom van al die gegevens zo weinig naar buiten wordt gebracht. Aalberts zei hierop: "Wij beschikken intern over veel informatie zoals ziekteverzuim, ongevallen, veiligheid, verloop medewerkers, opleidingskosten. Wij zullen zeker bekijken in hoeverre wij die in het jaarverslag over 2005 gaan verwerken."

Bij Aegon is nog een wereld te winnen

Wellicht bedoelt Aegon het allemaal goed op het gebied van duurzaamheid, maar in de uitwerking van die goede bedoelingen is er nog een wereld te winnen. Afgelopen zomer publiceerde Aegon een eerste duurzaamheidsverslag over 2003, het verslag over 2004 is nog niet verschenen. Maar geprobeerd zal worden het verslag over 2005 volgend jaar wel voor de volgende aandeelhoudersvergadering rond te sturen. „Maar ik kan niets beloven,“ aldus bestuurder Johan van der Werf op de vergadering van half april. De VBDO wees Aegon erop dat er geen doelstellingen zijn geformuleerd op corporate niveau. Aegon hanteerde hiervoor een vaker

gebruikt argument. Namelijk dat de verschillen tussen de vestigingen in de afzonderlijke landen zo groot zijn, dat het niet mogelijk is om op corporate niveau doelstellingen op te stellen. Een vreemd argument, meent de VBDO, want andere ondernemingen die wereldwijd actief zijn (Shell, Philips, TNT, etc.) kunnen het wel. Aegon heeft ook geen hoge ambities zo bleek op de vergadering. Het bedrijf streeft niet naar een best-in-class positie. Van der Werf liet weten dat de ambitie van Aegon is om „een goede onderneming te zijn, en dus goed te zorgen voor haar medewerkers en aandeelhouders; onze ambitie is niet om de beste in de ranglijstjes te zijn.“ Het ontbreken van corporate doelstellingen voor het duurzaamheidsbeleid betekent ook dat het mvo-beleid niet meetelt bij het vaststellen van de bonussen van de raad van bestuur. De VBDO zou het logischer vinden als de bestuurders (in het bijzonder Van der Werf als mvo-verantwoordelijke) mede afgerekend worden op de maatschappelijke prestaties van Aegon (bijvoorbeeld naleving gedragscode, werknemerstevredenheid, klanttevredenheid, etc.). Die naleving van die gedragscode uit 2003 zou overigens in 2004 extern worden gecontroleerd. Deze op de vorige jaarvergadering beloofde 'externe audit' heeft niet plaatsgevonden omdat men in de loop van het jaar ineens vond dat de interne controles voldoende waren. De wijze waarop de gedragscode doorwerkt op het stemgedrag bij bedrijven waarin Aegon belegd, blijft ook mistig. Aegon stelt nauwelijks inhoudelijke vragen en rapporteert niet over haar stemgedrag.

Aegon biedt aan haar klanten in Nederland en het Verenigd Koninkrijk een aantal duurzame financiële producten aan. Het door Aegon duurzaam belegde vermogen bedraagt respectievelijk slechts 0,13 en 0,45 procent van de totale beleggingsportefeuille.

GRI wordt bij Akzo Nobel 'uitgangspunt'

Akzo Nobel gaat de GRI-indicatoren niet volledig gebruiken, maar ze worden voortaan wel gehanteerd als 'uitgangspunt' bij de toekomstige duurzaamheidsverslaglegging. Dit beloofde bestuursvoorzitter Hans Weijers op de aandeelhoudersvergadering in de tweede helft van april. Weijers wil de mvo-verslaglegging 'uit de basis opbouwen'. Ook ten aanzien van externe verificatie zei Weijers toe dat dit uiteindelijk het sluitstuk moet gaan vormen op de duurzaamheidsverslaglegging van Akzo Nobel. Weijers wilde echter niet aangeven wanneer het zover zal zijn. Jammer genoeg zal Akzo Nobel het duurzaam-

heidsverslag (wederom) pas na de jaarvergadering publiceren. Reden is dat anders de publiciteit rond de financiële verslaggeving het duurzaamheidsverslag zal gaan overschaduw, aldus Weijers. Om diezelfde reden verscheen het HSE-verslag over 2003 ook pas in de zomer van 2004. Interessant in het financiële verslag is dat Akzo Nobel meldt dat er een gedragscode is voor leveranciers. Onduidelijk blijft echter in hoeverre de leveranciers van Akzo Nobel ook daadwerkelijk getoetst worden op het navolgen van deze code en welk deel inmiddels daaraan voldoet.

Stilstand bij ASML op mvo-gebied

ASML is tot stilstand gekomen bij het ontwikkelen van mvo-beleid en de verslaggeving daarover. Dat is niet alleen een constatering van de VBDO, maar ook de directie komt er rond voor uit dat de materie het afgelopen jaren onvoldoende aandacht heeft gehad. Een en ander is onder meer het gevolg van een directiewisseling, zo bleek op de aandeelhoudersvergadering eind maart. ASML rapporteert over mvo-aspecten via drie van de website te downloaden documenten, gelijktijdig met het uitkomen van het papieren financiële jaarverslag. In dat verslag wordt het bestaan van de digitale documenten overigens niet genoemd. Al op de vorige vergadering had de toenmalige bestuursvoorzitter Doug Dunn een geïntegreerd verslag volgens de GRI-richtlijnen toegezegd. Zijn opvolger Eric Meurice meldde dat ASML bezig is met het opstellen van een verbeterplan voor de verzameling van duurzaamheidsdata in alle vestigingen wereldwijd.

Het is dus niet zo dat er helemaal geen voortgang is geweest in 2004: er zijn middelen en tijd geïnvesteerd om een goed systeem op te zetten. Maar de resultaten moeten nog zichtbaar worden. Hij had het zelf ook liever anders gezien, meldde Meurice richting de VBDO. De VBDO ziet hier en daar wel enige verbetering in de mvo-prestaties (onder andere minder water en energieverbruik bij stijgende omzet) van ASML, maar komt toch tot de slotconclusie dat het niet goed mogelijk is om te beoordelen dat het daadwerkelijk beter gaat dan in voorgaande jaren. Ook is op basis van de verstrekte gegevens niet te beoordelen hoe ASML het doet in de branche. Bovendien zijn er geen doelstellingen geformuleerd voor de korte en lange termijn. ASML zal de VBDO binnenkort uitnodigen voor een nadere gedachtenwisseling over hoe het allemaal beter zou moeten en kunnen.

Lid in Beeld

Het ledental van de VBDO groeit gestaag. Wie zijn al deze mensen en wat beweegt hen? Deze keer Annemarie Goedmakers (57) voorzitter van de in Amsterdam zetelende stichting FRES (Foundation Rural Energy Services). Deze nauw aan Nuon gelieerde stichting wil in tien jaar tijd één miljoen mensen in ontwikkelingslanden, die niet zijn aangesloten op het elektriciteitsnet, van 'basisstroom' voorzien. Dit gebeurt door de verhuur van een zonnepaneel dat genoeg stroom levert voor een paar lampen, de radio en een tv. Er valt nog veel te doen voor de stichting, want volgens FRES leven er wereldwijd zo'n twee miljard mensen zonder toegang tot het elektriciteitsnet. Goedmakers heeft het VBDO lidnummer 1140.

1. Hoe heeft u de VBDO leren kennen?
„De VBDO ken ik al een paar jaar met name uit de krant. Ik dacht altijd 'leuk zo'n club die zich op deze manier met duurzaamheid bezighoudt'. In die tijd was ik directeur duurzaamheid bij Nuon. Vorig jaar ben ik als privé-persoon lid geworden.“

2. Waarom bent u lid geworden?
„Als er een club is die je aanspreekt dan is het een goede zaak om daar ook lid van te worden. Dan moet je als het even kan zo'n club ondersteunen. Des te groter de achterban des te meer invloed een club heeft.“

3. Wat doet u nog meer duurzaam?
„Ik ben voorzitter van FRES. Nuon heeft een aantal jaren terug twee bedrijven in Afrika opgericht om mensen die geen aansluiting hebben op het openbaar net van elektriciteit te voorzien. Dit vanuit de gedachte dat de ontwikkeling van een commercieel aantrekkelijk product, perspectief op een geweldige grote markt bood. Nuon heeft zich echter teruggetrokken op Noordwest-Europa. Daarom is besloten deze activiteit te verzelfstandigen. Nuon is nog wel nauw betrokken. Het bestuur bestaat helemaal uit mensen die bij Nuon werken. Maar de meesten zitten in het bestuur als privé-persoon. Een bestuurder van de stichting zit er met een Nuon-pet.“

„Een heel ander soort duurzame activiteit in de privé sfeer is dat ik kunst verzamel. Kunst is weinig milieubelastend. Geld dat we daaraan uitgeven kunnen we niet besteden aan zaken die slecht zijn voor het milieu.“

4. Wat is uw minst duurzame activiteit?
„Ik zou best wat vaker kunnen fietsen. Bijvoorbeeld naar het dorp voor de boodschappen.“

5. Wat is goed aan de VBDO?
„Ik vind dat de VBDO goede degelijke rappor-

ten produceert. Naar de vereniging wordt geluisterd en de VBDO is bekend bij tal van opiniemakers. De verdienste van de VBDO is dat het onderwerp 'aandeelhouderschap en duurzaamheid' nu op de agenda staat. De inspanningen van de VBDO hebben er echt aan bijgedragen dat de link is gemaakt tussen die twee onderwerpen.“

6. Wat zijn de verbeterpunten?
„Geïnteresseerden en opiniemakers kennen de VBDO. Maar 'de aandeelhouder met de pet', de gemiddelde aandeelhouder, kent de VBDO denk ik nauwelijks. De VBDO zou deze mensen moeten proberen te bereiken. Misschien moet de vereniging elk jaar een actie bedenken die met de nodige publiciteit gepaard gaat. Ook zou de VBDO ervoor kunnen zorgen dat aandeelhouders daar waar zij hun aandelen kopen ook meteen informatie over de VBDO en haar doelstellingen krijgen.“

7. Welke duurzaamheidsknoop moet de politiek snel doorhakken?
„Er zou nu eens serieus werk moeten worden gemaakt van het investeren in duurzame energie. Met name in windmolens in Nederland. Dat kan heel goed op het land en is veel kosteneffectiever dan op zee. Maar zelfs op zee duurt het veel te lang. Jammer genoeg is er een kleine maar zeer luidruchtig groep die het nut van windenergie voortdurend in twijfel trekt. Ik ben ervan overtuigd dat Nederland heel erg geschikt is voor windenergie. Niet voor niets was onze economie in de Gouden Eeuw op windenergie gebaseerd.“

Ook zou er veel meer aan energiebesparing gedaan moeten worden: bijvoorbeeld door het stellen van harde eisen aan apparaten. Ook een milieukeurmerk voor huizen is gewenst. Dat ook kopers van bestaande woningen in een oogopslag zien of ze een energiezuinig huis gaan kopen of juist niet.“

8. Wat is uw kostbaarste bezit?
„Dan denk ik meteen aan mijn kinderen, hoewel je die eigenlijk niet je bezit kunt noemen. Mijn kostbaarste bezit zijn dan de talenten waarmee ik geboren ben. Misschien zou ik ook een mooi schilderij kunnen noemen. Maar uiteindelijk vindt ik ook dat soort materiële zaken niet zo heel erg interessant.“

9. Heeft u een zwakke plek als het om geld gaat?
„Ik vind geld leuk. Maar dan vooral omdat ik cijfers leuk vind, zowel zakelijk als in het dagelijkse leven. Dat heb ik al mijn hele leven gehad. Als kind vroeg ik mijn moeder al om een extra rekenboekje. Heerlijk, dat rekenen. Ik hou dagelijks de opbrengst van mijn zonnepanelen bij en zou dat het liefst in mooie grafiekjes weergeven. Maar ook het doorrekenen van een investering vind ik leuk.“

10. Geeft u geld aan goede doelen?
„Ja, er gaat aardig wat geld naar goede doelen. Bijvoorbeeld naar ontwikkelingsorganisaties of natuur- en milieuclubs. Behalve dat ik kijk of het onderwerp me aanspreekt, kijk ik ook sterk naar de wijze waarop organisaties hun zaken aanpakken. Als ik wel achter het 'goede doel' sta, maar ik zie een organisatie die niet zo heel fantastisch opereert dan krijgen ze toch echt wat minder.“

De verdienste van de VBDO is dat het onderwerp 'aandeelhouderschap en duurzaamheid' nu op de agenda staat.

TNT ruim op tijd met goed mvo-verslag

TNT (voorheen TPG) heeft een eerste duurzaamheidsverslag gepubliceerd. Vorig jaar durfde topman Peter Bakker het nog niet te beloven, niettemin lukte het om het verslag ruim voor de aandeelhoudersvergadering van begin april rond te sturen. Bovendien is het verslag van hoge kwaliteit, volgens de VBDO een gevolg van het feit dat binnen de organisatie het begrip duurzaamheid flink in de onderneming lijkt doorgedrongen.

Niettemin gaat de huisstijl van de onderneming de komende tijd op de schop. Auto's worden oranje en ook de postkantoren ondergaan een restyling. Dit is een gevolg van de naamswijziging die de aandeelhouders op de vergadering officieel goedkeurden. Bakker zei dat de auto's geleidelijk aan oranje worden, alleen nieuwe auto's worden in het oranje ingekocht en de oudjes blijven zoals ze zijn totdat ze vervangen worden.

Het eerste duurzaamheidsverslag geeft veel kwantitatieve informatie over sociale- en milieuprestaties. De kwalitatieve toelichting laat soms nog wat te wensen over. Ook is het verslag moeilijk op zichzelf te lezen, omdat een profiel van de organisatie en een uitleg van het duurzaamheidsbeleid ontbreekt. Bakker erkende een en ander. De GRI-checklist maakt het wel mogelijk om snel terug te vinden waar relevante GRI-indicatoren behandeld worden. Bovendien is het gehele verslag extern geverifieerd - een mooie prestatie voor een onderneming die voor de eerste keer een duurzaamheidsverslag publiceert, meent de VBDO.

TNT wil ook graag opgenomen worden in de Dow Jones Sustainability Index, waarin de meest duurzame ondernemingen per sector worden opgenomen. Het bedrijf werd in 2004 beoordeeld voor deze index maar voldeed met name op milieugebied nog niet aan de hoge standaarden van de DJSI. Het siert TNT dat het over deze beoordeling volledig transparant is: van een groot aantal criteria is vermeld hoe het bedrijf presteerde ten opzichte van haar sectorgenoten. In een volgend jaar kan hierdoor eenvoudig geconstateerd worden of en zo ja hoeveel voortgang TNT boekt op duurzaamheid. „De milieuprestaties schieten nu nog tekort. Op andere onderdelen presteren we wel goed. We hebben hoge ambities, maar kunnen geen toezeggingen doen over per wanneer we in de DJSI opgenomen zullen worden,” aldus Bakker.

TNT is nog niet zover dat ook de leveranciers gecontroleerd gaan worden. Eerst wil het bedrijf in eigen huis de boel op orde hebben. Zo heeft TNT zichzelf opgelegd dat in alle niet-OESO-landen, zoals China, de eigen activiteiten moeten gaan voldoen aan de sociale standaard SA8000. Een belangrijke tekortkoming van TNT is ook dat in het verslag nog geen concrete doelstellingen zijn opgenomen. Bakker zei op de vergadering dat dit in het volgende verslag wel zal gebeuren. „Het vaststellen van concrete doelstellingen is de beste manier om verbeteringen te realiseren,” zei Bakker tot tevredenheid van de VBDO.

Ook VNU komt nu met een mvo-verslag

Reed Elsevier doet het al enkele jaren, Wolters Kluwer de komende zomer voor het eerst en VNU zal volgend jaar als laatste van de drie grote mediabedrijven een duurzaamheidsverslag publiceren. VNU belooft dat in het jaarverslag over 2004. Op de aandeelhoudersvergadering half april werden vragen hierover van de VBDO zeer summier beantwoord. Sowieso leek VNU niet veel zin te hebben in de vergadering die met slechts twee uur uitzonderlijk kort duurde. De late aanvangstijd van de vergadering (16:00 uur) was duidelijk bedoeld om de duur zoveel mogelijk te beperken.

Het weinige dat bestuursvoorzitter Rob van de Bergh wist te melden over het komende mvo-verslag, stemde de VBDO niet echt hoopvol. Zo vertelde hij dat dit jaar de meetinstrumenten worden ontwikkeld en dat VNU niet de ambitie heeft om koploper in de branche te worden. Ook wat betreft de ontwikkeling van het leveranciersbeleid heeft VNU, ondanks beloften op de vorige aandeelhoudersvergadering, nog geen enkele stap voorwaarts gesteld. „Op basis van onze gedragscode worden nog geen extra eisen gesteld aan leveranciers,” meldde Van de Bergh.

De VBDO vroeg verder naar het zogenaamde 'Community Investment' programma, dat volgens het jaarverslag één van de speerpunten van het duurzaamheidsbeleid is. In 2004 werd hierin 2,3 miljoen euro geïnvesteerd. In 2005 zal dat ongeveer hetzelfde bedrag zijn. De vragen van de VBDO over de relatie van deze investeringen met de kernactiviteiten en de maatschappelijke- en economische meerwaarde van het programma werden niet beantwoord.

Wolters Kluwer komt met eerste verslag

Wolters Kluwer zal tot vreugde van de VBDO nog voor de zomer een eerste duurzaamheidsverslag publiceren. Dit bleek op de aandeelhoudersvergadering half april. Bestuursvoorzitster Nancy McKinstry bleek goed op de hoogte van de mvo-onderwerpen en wist alle vragen van de VBDO naar behoren te beantwoorden. Ze zei onder meer dat het verslag een 'eerste stap' is en dat het de bedoeling is daarna de duurzaamheidsprestaties continu te gaan verbeteren.

De VBDO complimenteerde Wolters Kluwer eveneens met de nieuwe gedragscode. Deze was al in 2001 beloofd. „Beter lang gewacht dan nooit gekregen. Blijkbaar heeft het herhaaldelijk vragen toch zin gehad,” meent de VBDO. De managers zullen de code met de eigen medewerkers doorspreken. Verder zullen ook leveranciers moeten voldoen aan de code. Bij niet-naleving kan dit leiden tot het verbreken van contracten, aldus McKinstry. Zij voegde daaraan toe dat Wolters Kluwer niet actief is in landen die bekend staan om structurele schendingen van de mensenrechten. Onduidelijk is nog of Wolters Kluwer bereid is om het dwingende karakter van de gedragsregels te vergroten door het onderschrijven van de ILO-arbeidsnormen en de OESO-richtlijnen.

De VBDO benadrukte op de vergadering ook dat niet-financiële indicatoren deel zouden moeten uitmaken van het beloningsbeleid. Bijvoorbeeld dat klanttevredenheid meeweegt bij het bepalen van de bonussen van de bestuurders. Wolters Kluwer meldde dat niet-financiële targets echter geen deel uitmaken van het beloningsbeleid. Die worden uitsluitend vastgesteld op basis van meetbare financiële gegevens.

Buhrmann is lekker bezig op mvo-gebied

Kantoorartikelen-groothandel Buhrmann is lekker bezig op het gebied van duurzaam ondernemen. In Australië, Chicaga en Florida komen dochterbedrijven voor in allerlei lijstjes van 'beste bedrijven om voor te werken'. Op de aandeelhoudersvergadering half april meldde George Dean dat het de bedoeling is om binnen enkele jaren ook met een GRI-duurzaamheidsverslag te komen op concernniveau. Dean is binnen de raad van bestuur belast met het mvo-beleid dat bij Buhrmann een hoge prioriteit heeft. Hierover zei hij onder meer: „Buhrmann heeft in 2004 veel aandacht besteed aan duurzame producten door hiervoor standaarden te ontwikkelen. Wel kunnen deze per continent verschillen. Het is uiteindelijk de klant die beslist of hij voorkeur geeft aan dergelijke producten en of hij de extra kosten wil accepteren. Een succesvolle manier waarop gelijke kansen in de samenleving worden gestimuleerd is het programma 'Diversity Star Consortium Alliance'. Dit programma biedt de klanten de mogelijkheid aan hun eigen diversiteitsdoelstellingen te voldoen door kantoorbenodigdheden te betrekken van bedrijven die worden geleid door vrouwen of door mensen uit etnische minderheids-groepen.” De werkmaatschappijen van Buhrmann eisen van hun leveranciers de verzekering dat de producten die worden ingekocht niet worden geproduceerd door middel van uitbuiting, dwangarbeid, kinderarbeid of van welke andere vorm van gedwongen arbeid dan ook. Dit wordt ook regelmatig ter plekke gecontroleerd. Verder wordt onafhankelijke certificering als eis gesteld. Om te zorgen dat de werkplek veilig en de medewerkers gezond blijven strijden de diverse bedrijfs-onderdelen van Buhrmann elk jaar om de erkenning 'Outstanding Safety Record'. Daarnaast organiseren de afzonderlijke bedrijfs-onderdelen elk jaar een 'Safety Week', waarin veiligheid, gezondheid en milieu centraal staan. Buhrmann dochter Corporate Express Australië ontwikkelde een landelijk handboek voor het vormgeven van beleid ten aanzien van gezondheid, veiligheid en milieubeheer. Sowieso lijkt Australië voorloper te zijn binnen de Buhrmann-groep op mvo-gebied.

VBDO ziet belangrijke verbeterpunten bij CSM

CSM voldoet met haar eerste duurzaamheidsverslag voor pakweg vijftig procent aan de GRI-richtlijnen, een bescheiden middenmotor dus. CSM lijkt daar behoorlijk tevreden mee en de VBDO vindt de prestatie ook 'niet slecht voor zo'n allereerste keer'. Niettemin ziet de VBDO belangrijke verbeterpunten. Deze heeft de VBDO gemeld op de aandeelhoudersvergadering van half april. Zo

ziet de VBDO liever dat het verslag voorafgaand aan de vergadering beschikbaar is. Echter, de belangrijkste tekortkomingen van het duurzaamheidsverslag zijn het ontbreken van doelstellingen voor het duurzaamheidsbeleid en het ontbreken van een externe verificatie. Mvo-verantwoordelijke bestuurder Frans Olieman meldde dat het eerste duurzaamheidsverslag gezien moet worden als 'een nulmeting': „Het feit dat we het doen geeft aan op welke zaken (kernindicatoren) straks gestuurd gaat worden,” zei hij. Verificatie is CSM zeker van plan maar wanneer is nog volstrekt ongewis. Doelstellingen worden volgens Olieman alleen opgesteld op lokaal/vestigingsniveau. Dit omdat de verschillen tussen de afzonderlijke vestigingen en divisies dermate groot zijn dat corporate doelstellingen 'zinloos' zouden zijn. De VBDO betwijfelt het nut van een corporate duurzaamheidsbeleid, wanneer hieraan niet op corporate niveau doelstellingen gekoppeld worden. Hoe kan de raad van bestuur 'sturen' zonder dergelijke doelstellingen op het hoogste niveau? Het ontbreken van corporate doelstellingen betekent bovendien ook dat deze niet gebruikt (kunnen) worden bij het vaststellen van de jaarlijkse bonussen voor de raad van bestuur. De verschillen tussen de divisies greep Olieman, die per 1 mei is vertrokken als verantwoordelijke voor het mvo-beleid, ook aan om te motiveren dat er niet op corporate niveau eisen gesteld kunnen worden aan de leveranciers van CSM. De VBDO vindt dit van belang omdat CSM voor een zeer groot deel afhankelijk is van aanlevering van grondstoffen en halffabrikaten van leveranciers. De VBDO is van mening dat CSM, om te kunnen voldoen aan haar eigen duurzaamheidsstandaarden, zal moeten controleren op welke wijze de aan haar geleverde grondstoffen zijn geproduceerd (milieu- en arbeidsomstandigheden).

Bonussen DSM minder afhankelijk van mvo

De bonussen van DSM-bestuurders worden meer afhankelijk van financiële prestaties en minder van resultaten op het gebied van duurzaamheid. Tot nog toe telden bij de variabele beloning niet-financiële prestaties voor de helft mee bij het bepalen van de bonussen. Dit is dertig procent geworden. De VBDO betreurt deze beleidswijziging. Volgens DSM-commissaris Cor Herkstötter is de beleidswijziging een gevolg van de aanbevelingen van de commissie Tabaksblat. Dit meldde hij op de jaarvergadering begin april. Dat is volgens de VBDO niet geheel juist. Er is weliswaar enige overeenstemming onder traditionele beleggers en ondernemingen dat 'zeventig procent financieel en dertig procent niet-financieel' een goede verhouding is. Afwijken daarvan mag echter van Tabaksblat en dat zou de VBDO uiteraard toejuichen. Immers, hoe meer de bonussen

afhankelijk zijn van niet-financiële indicatoren, des te meer de bestuurders zich op het terrein van mvo zullen inspannen. Het duurzaamheidsverslag van DSM was ook deze keer weer (net) op tijd beschikbaar voor de aandeelhoudersvergadering. Dat juicht de VBDO toe want dan kunnen er vragen worden gesteld over de recente ontwikkelingen. DSM vindt zichzelf nogal goed op het gebied van duurzaamheid, het bedrijf staat op de vijfde plaats van de VBDO Transparantie Meetlat. Toch heeft de VBDO erop gewezen dat nog slechts vijf van de veertien milieudoelstellingen zijn behaald. Het is de grote vraag of het DSM gaat lukken om die doelstellingen binnen de gestelde termijn tot 2006 te halen. De VBDO vindt DSM ook vaag over het onderwerp 'keten-beheer'. Het is niet duidelijk in hoeverre leveranciers zich aan de gedragscode van DSM houden. Volgens bestuursvoorzitter Peter Elverding ligt dat moeilijk. Veel grondstoffen worden ingekocht op de 'spotmarkten' en dan is niet altijd precies bekend wie de leverancier is. Niettemin zei Elverding toe om ook hierin de komende jaren enige verbetering na te streven.

Mvo bij Imtech nog in de babyschoenen

Bij Imtech staat het maatschappelijk verantwoord ondernemen en de rapportage daarover nog in de babyschoenen. Zo vindt de VBDO de Business Principles te globaal om te kunnen dienen als gedragscode. Volgens bestuursvoorzitter René van de Bruggen wordt er wel hard gewerkt aan een volwaardige gedragscode. „Mvo is een groeiproces. Wij zijn het langzaam aan het opbouwen,” aldus Van der Bruggen op de aandeelhoudersvergadering half april. In de Business Principles van Imtech is bijvoorbeeld opgenomen dat de medewerkers zich aan de wet dienen te houden en dat alle zakelijke transacties nauwkeurig in de boekhouding moeten worden verantwoord. Imtech heeft daarnaast maatregelen getroffen ter voorkoming van concurrentiebeperkende afspraken en fraude. Elke divisie- en bedrijfsdirecteur moet een verklaring afleggen dat hij zich niet bewust is van (mogelijke) overtredingen van de wet. Het jaar 2004 stond bij Imtech in het teken van de veiligheid. Van het begin tot het einde van de bedrijfsprocessen is er veel aandacht voor dit onderwerp, door bijvoorbeeld maandelijks met medewerkers op zoek te gaan naar verbeterpunten. De inspanningen werpen hun vruchten af. Zo bedroeg in 2004 de ongevallen frequentie per miljoen gewerkte uren slechts 0,03 voor heel Imtech. Over 2003 was dit nog 0,13 maar dan enkel voor de Nederlandse activiteiten. Alle Imtech-bedrijven zijn gecertificeerd op basis van relevante ISO-kwaliteitsstandaarden, beschikken over veiligheidscertificaten en zijn daarnaast extra gecertificeerd voor speciale projecten.

Getronics heeft geen tijd voor transparantie

Getronics had het afgelopen jaar geen tijd voor het onderwerp duurzaamheid. Het bedrijf had tot grote ontsteltenis van de VBDO zelfs geen tijd om te reageren op een brief van de VBDO over het negatieve stemadvies. Getronicsbaas Klaas Wagenaar bood daarvoor op de aandeelhoudersvergadering half april excuses aan. Ook zei hij toe op een later tijdstip uitgebreider met de VBDO te willen praten. De VBDO kreeg uiteindelijk 4484 tegenstemmers aan haar zijde, tegen ruim één miljoen onthoudingen. De stemmerij was overigens een aanfluiting. Als it-concern bleek het bedrijf niet in staat om de aandeelhouders elektronisch te laten stemmen. Bij de eerste stemronden bleken er bovendien te weinig stembriefjes te zijn. Ook bleken aandeelhouders ontschuldigd over de late toezending van de stukken. Dat Getronics weinig vooruitgang heeft geboekt op het gebied van mvo kwam volgens Wagenaar doordat de overname van Pink Roccade zoveel tijd opslokte. Ook is vorig jaar veel aandacht gegaan naar het wegwerken van de rode cijfers (ruim één miljard euro in 2000) naar 44 miljoen winst vorig jaar. Ook de productiviteit van de onderneming was wederom gegroeid. Volgens de VBDO is het onvermijdelijk dat Getronics meer gaat doen aan duurzaamheid. Grote klanten als DSM, Philips, Shell, Delta Lloyd en het ministerie van buitenlandse zaken gaan steeds vaker en meer duurzaamheidseisen stellen aan hun grotere leveranciers, waar ook Getronics toe behoort. Getronics moet dus wel om zich niet uit de markt te prijzen.

Hagemeyer brengt het huis weer op orde

Na een aantal jaren vechten om te overleven, heeft handelshuis Hagemeyer het maatschappelijk verantwoord ondernemen weer opgepikt. Zo zijn er 'business principles' en een klokkenluidersregeling ingevoerd. Bestuursvoorzitter Rudi de Becker zei op de aandeelhoudersvergadering eind april dat 'we in de fase zitten van het huis weer op orde brengen': „Mvo is daar een onderdeel van.“ De afgelopen tijd is De Becker met nog een handvol managers druk geweest om de twee regelingen bekendheid te geven in alle geledingen van de onderneming. „We hebben veel gecommuniceerd met al onze medewerkers. Het gaat om een cultuur waarin wij met zijn allen geloven. In de volgende fase gaan wij het meer formaliseren, de prestaties meten en naleving controleren,“ zei de bestuursvoorzitter. Dat de

maatschappelijke verantwoordelijkheid leeft binnen alle geledingen binnen de wereldwijd opererende Hagemeyer blijkt wel uit de diverse op duurzaamheid gerichte acties in de verschillende landen. Een groot aantal van deze acties met vermelding van de bereikte resultaten staan in het jaarverslag over 2004 vermeld. De duurzame acties zijn voornamelijk gericht op besparing van energiegebruik, het beperken van milieurisico's en het verminderen en scheiden van verpakkingsafval. Het zou volgens de VBDO een goede volgende stap zijn om concerncriteria en normen vast te stellen en daarover vervolgens jaarlijks te rapporteren. Hagemeyer is een distributeur van door anderen vervaardigde producten. Dus de VBDO wilde weten welke eisen worden gesteld aan deze toeleveranciers. De Becker: „Wij willen dat de toeleveranciers dezelfde waarden hanteren als wijzelf. We overleggen regelmatig met leveranciers en andere handelspartners om gezamenlijk tot milieubesparende oplossingen te komen. Wij gaan in de toekomst meer aandacht besteden aan contractuele afspraken met de toeleveranciers aangaande duurzaamheid“.

Heijmans breidt werking gedragscode uit

Mede op aandringen van de VBDO in voorgaande jaren heeft bouwconcern Heijmans de gedragscode verbeterd. Er is een afzonderlijke paragraaf over de toeleveranciers en onderaannemers toegevoegd Bestuursvoorzitter Guus Hoefsloot gaf op de jongste aandeelhoudersvergadering eind april een kleine toelichting op deze belangrijke aanpassing van de code. „Maatschappelijk verantwoord ondernemen is bij Heijmans een onderdeel van de wijze van zaken doen. Wij vragen van alle toeleveranciers en onderaannemers op zijn minst de toepassing en ondertekening van de gedragscode van hun bedrijf of de code van Heijmans. Naleving controleren we intern en extern. We hebben op divisieniveau vertrouwenspersonen waar alle medewerkers kunnen melden als iets niet goed gaat. Ook hebben we een gedragscodecommissie waar ik voorzitter van ben. Alle medewerkers die bezig zijn met offertes moeten een integriteitverklaring ondertekenen. En we hebben een duidelijk sanctiebeleid en KPMG Integrity is ingehuurd voor de jaarlijkse audit van dit beleid,“ sprak Hoefsloot. Het ongevallenindexcijfer is bij Heijmans in 2004 voor de Nederlandse bedrijven met vijftien procent gestegen tot elf (aantal ongevallen met verzuim van minimaal een dag per miljoen arbeidsuren). Voor een groot deel is dit veroorzaakt door het hoge aantal ongevallen

bij onderaannemers. Vandaar dat de VBDO wilde weten of Heijmans eisen stelt aan aan onderaannemers, bijvoorbeeld VCA-certificering. Hoefsloot zei hierop: „Wij verlangen nu reeds een VCA-certificering van alle onderaannemers die werken in de ruwbouw. Dit is immers de meest risicovolle bouwfase. Onderaannemers die in de afbouw werkzaam zijn geven wij iets meer tijd. Vaak zijn dit kleinere bedrijven die nog de certificeringsprocedure moeten doorlopen.“ De VBDO meent dat Heijmans goed bezig is met de onderwerpen integriteit en veiligheid. Echter aangaande de transparantie over mvo-resultaten moet Heijmans nog veel verbeteren.

Vragen van de VBDO verbazen Heineken

Heineken staat op de eerste plek van de VBDO Transparantie Meetlat over 2004 met een GRI-score van maar liefst 81 procent. Wellicht dat Heineken met deze score zelfs weer terugkeert in de Dow Jones Sustainability Index, waarin alleen de beste presterende bedrijven per sector staan. Geen wonder dat scheidend topman Anthony Ruys wat kortaf reageerde tijdens de jongste aandeelhoudersvergadering op enkele kritisch noten die de VBDO plaatste. Die had hij blijkbaar niet meer verwacht. Toch is de VBDO van mening dat het verslag van Heineken nog een grote tekortkoming heeft. De publicatie van het mvo-verslag loopt niet synchroon met de publicatie van het financiële jaarverslag. Dit is in de ogen van de VBDO echt een zwak punt. Ruys zei toe dat het de bedoeling is om het verslag ooit synchroon te gaan publiceren, maar wanneer wist hij nog niet. Ook zal er in 2005 geen verslag over 2004 verschijnen, maar alleen een tussenrapportage. De VBDO was verder geïnteresseerd in wat Heineken bedoelde met 'een structurele aanpak van ketenbeheer'. Ruys antwoordde dat Heineken wil dat haar leveranciers voldoen aan de gedragscode van Heineken maar veel meer kon en wilde hij daar niet aan toevoegen. Wel nodigde hij de VBDO uit om daarover te komen praten met Heineken. De VBDO vindt het jammer dat vragen niet op de vergadering worden beantwoord, maar aanvaard natuurlijk de uitnodiging wel. Ook verbaast de VBDO zich over het feit dat de bouw van waterzuiveringsinstallaties bij brouwerijen in Afrika is opgeschort. In veel gevallen wordt daar nog ongezuiverd op het oppervlaktewater geloosd. Heineken had dat in 2006 willen oplossen maar dit is uitgesteld tot 2012. In antwoord op vragen van de VBDO vertelde Ruys dat medeaandeelhouders in de Afrikaanse brouwerijen niet te porren zijn voor de nodige investeringen.

KPN ambieert geen koploperspositie

KPN publiceerde voor het tweede achtereenvolgende jaar vóór de aandeelhoudersvergadering haar duurzaamheidsverslag, waarbij gebruik werd gemaakt van de GRI-richtlijnen. De reeds vorig jaar beloofde verificatie ontbrak echter nog. De nieuwe financieel directeur Marcel Smits zei op de aandeelhoudersvergadering half april dat dit ingewikkelder is dan gedacht. Voor het verslag over dit jaar gaat het echter wel lukken, zei hij toe.

De VBDO is blij met het feit dat KPN doelstellingen heeft geformuleerd voor het milieubeleid. De doelstellingen zijn echter weinig concreet en ambitieus. Zo is de doelstelling om in 2007 vijftien procent minder CO₂ uit te stoten nu al ruimschoots gehaald. Dat betekent dus dat de emissie de komende jaren zelfs nog met enkele procenten mag groeien. Ook blijkt KPN bijna geen groene energie meer in te kopen in tegenstelling tot bedrijven als de Rabo en British Telecom die bijna alle stroom groen inkopen. Dat de ambities laag zijn, blijkt ook uit het ontbreken van sociale doelstellingen en uit antwoorden van topman Scheepbouwer die meldde dat opname in de gerenommeerde Dow Jones Sustainability Index voorlopig geen doel is voor KPN. Over het milieubeleid zei Smits dat eerst geprobeerd wordt om de kwaliteit van de metingen te verbeteren voordat er scherpere doelstellingen worden neergezet. KPN publiceerde eind 2004 ook de lang verwachte gedragscode. Smits antwoordde op vragen van de VBDO dat dit jaar de code uitgebreid zal worden 'gecommuniceerd' met het personeel: alle medewerkers krijgen een persoonlijke brief thuis. Bovendien heeft Smits persoonlijk alle financiële managers voorgelezen over de implicaties van de gedragscode. Over de door de VBDO gewenste onderschrijving van de ILO-arbeidsnormen en de OESO-richtlijnen door KPN zal Smits later dit jaar nog contact met de VBDO opnemen.

De VBDO vroeg verder of ook leveranciers moeten voldoen aan de gedragscode. Circa vijf miljard euro van de omzet van KPN (van totaal tien miljard) is toe te rekenen aan leveranciers (materiaalkosten, uitbesteed werk en externe kosten). Dit is een potentieel belangrijke risicofactor voor de onderneming. Smits meldde dat in de algemene leveringsvoorwaarden ook voorwaarden over goed ondernemerschap zijn opgenomen. Bovendien wordt het aantal leveranciers teruggedrongen, zodat het eenvoudiger wordt ze te controleren.

Océ is de hoogste nieuwkomer 'met stip'

Océ is dit jaar als hoogste nieuwkomer binnengekomen op de VBDO Transparantie Meetlat. Bestuursvoorzitter Rokus van Iperen beloofde op de aandeelhoudersvergadering half april dat ook dit jaar weer de nodige verbeteringen zullen worden doorgevoerd op mvo-terrein. Maar publicatie van het verslag voor de jaarvergadering zit er nog niet in. Van Iperen vindt het belangrijker om eerst de 'scope' van het verslag uit te breiden. Iets positiever was de uitspraak van bestuurder Jan van der Belt over een eventuele verificatie van het duurzaamheidsverslag. Hij hoopt dat er voor het verslag over dit jaar een externe verificatie gaat komen, maar hij deed geen harde belofte. Van der Belt kon ook geen antwoord geven op de vraag naar verheldering van de milieudoelstellingen van Océ (sociale doelstellingen zijn niet vermeld). Deze zijn voor de VBDO onvoldoende helder doordat alleen verbeterpercentages worden vermeld maar helemaal geen inzicht wordt gegeven in de referenties die worden gebruikt. De omzet realiseert Océ nog maar voor acht procent in Nederland. Van Iperen streeft er naar om vijftig procent van de productie uit te besteden naar fabrieken in Zuidoost-Azië. Hij zou er zelfs geen probleem mee hebben als de hele productie uit die hoek van de wereld gaat komen. Al deze veranderingen zijn voor de VBDO aanleiding extra aandacht te vragen voor de verslaggeving over het ketenbeheer. Océ vraagt haar leveranciers te voldoen aan haar eigen business principles. In een aantal gevallen heeft Océ ook contractueel vast laten leggen dat zij bij deze ondernemingen controles mag uitvoeren op sociaal- en milieugebied. De VBDO uitte op de vergadering ook enige kritiek op het toekennen van de bonussen aan de leden van de raad van bestuur. Die zijn namelijk niet gekoppeld aan duurzaamheidsdoelstellingen. Van Iperen liet weten dat weliswaar de raad van bestuur niet, maar de verantwoordelijke managers wel degelijk worden afgerekend op de duurzaamheidsprestaties.

Philips wil nog meer leveranciers checken

In de toekomst gaat Philips ook het duurzaamheidsbeleid van de tweedelijns leveranciers beoordelen. Dit zijn bedrijven waarbij de 2800 eerstelijns Philips-leveranciers hun spullen inkopen of werk aan uitbesteden. Al eerder werd bekend dat Philips de 2800 grootste leveranciers gaat screenen en certificeren. Toen werd overigens het getal 3000 genoemd, dat bleek iets te

hoog ingeschat. Een en ander meldde Philips-topman Gerard Kleisterlee op de aandeelhoudersvergadering op de laatste dag van maart. De VBDO wilde weten hoe Philips de beloning van de inkopers vaststelt. Immers, inkopers krijgen een bonus wanneer zij tegen een zo scherp mogelijke prijs inkopen. Dat kan op gespannen voet staan met duurzaam ondernemen. Philips is zich hiervan bewust en zegt juist daarom gekozen te hebben voor een aanpak waarbij eerst leveranciers worden gecertificeerd. De inkopers mogen alleen bij deze bedrijven inkopen. Van belang is dan natuurlijk wel dat certificeerders en inkopers volstrekt onafhankelijk van elkaar kunnen werken en dat de certificering ook daadwerkelijk zoden aan de dijk zet. Op dat punt zal de VBDO zeker met Philips nog in gesprek gaan. Philips staat derde op de VBDO Transparantie Meetlat. Dit betekent dat het verslag van Philips in grote mate voldoet aan de GRI-richtlijnen. Toch wilde Kleisterlee niet zo ver gaan om deze richtlijnen in de toekomst als uitgangspunt te nemen voor de duurzaamheidsverslaggeving ('according to' heet dat dan) maar alleen als 'tool'. Voor de VBDO is dit vooral een principiële verschil dat op dit moment in de praktijk overigens geen consequenties heeft. Volgens Kleisterlee kiest Philips voor deze benadering omdat er ook wet- en regelgeving is of kan komen. Ook wil hij de mogelijkheid open houden dat er andere richtlijnen kunnen komen waar Philips dan de voorkeur aan zou kunnen geven. Philips pronkt ook graag met haar zogenaamde 'green flagships'. Dit zijn producten die vooral intern als voorbeeld dienen voor wat er mogelijk is om de milieubelasting van producten te verminderen. Bijvoorbeeld: energiezuinige computermonitoren en extra lichte strijkijzers. Volgens Kleisterlee houdt Philips niet bij wat de omzet is van de green flagships. Ze zijn vooral bedoeld om intern de sceptische te overtuigen dat het mogelijk is innovatieve producten te maken die ook nog eens minder energie en minder materialen verbruiken. Een speciale marketing van deze green flagships naar de milieubewuste consument doet Philips dus ook niet. Philips heeft over 2004 na lange tijd weer eens een goed jaar gehad. Zowel omzet als winst zijn gestegen en schuld en voorraden zijn afgenomen. Directievoorzitter Gerard Kleisterlee toonde zich erg tevreden over deze resultaten. Wat hij daarbij niet noemde was dat ook het aantal werknemers is afgenomen, wat natuurlijk een aanzienlijke kostenbesparing opleverde.